

SPIS TREŚCI

Słowo od wydawcy / 9

O autorze / 11

O *Listach...* / 12

Słowo od wydawcy angielskiego / 15

Część pierwsza / 19

LIST I / 21

Wyjazd z Berlina – Frankfurt nad Odrą – Doroczne targi –
Cukier buraczany – Żydowskie niechlujstwo – Uniwersytet –
Odra – Książę Leopold Brunszwicki – Kleist – Wody
mineralne – Landrat pan Schoening – Kanały – Hrabia
Finckenstein

LIST II / 33

Krosno – Zielona Góra [Grünberg] – Manufaktury wełny –
Pan Förster – Uprawa winorośli – Obyczaje i ubiór – Pan
Anders – Garve – Niezadowolenie we Frankfurcie – Kozuchów
[Freystadt] – Hrabia Kalkreuth – Kurtuazyjna wizyta urzędnika
miejskiego – Taniść wiktuałów

LIST III / 49

Niedola chłopów – Szprotawa [Sprotau] – Manufaktura
sukna – Klasztor i kościół św. Marii Magdaleny – Antagonizm
między katolikami i protestantami – Manufaktury ceramiki –
Nadzwyczajny geniusz Jacoba stolarza i Hüttiga tkacza

LIST IV / 65

Sierociniec w Bolesławcu – Opitz – Lwówek Śląski
[Löwenberg] – Jelenia Góra – Piękno kraju – Opera *Liczyrzepa*

LIST V / 73

Wycieczki wśród wzgórz w okolicy Jeleniej Góry – Opis ich
romantycznego piękna

LIST VI / 83

Manufaktury płótna koło Jeleniej Góry – Wycieczka na okoliczne
wzgórza – Cieplice

LIST VII / 93

Sobieszów [Hermsdorf] – Wycieczka na Chojnik [Kynast] –
Zamek hrabiego Schaffgotscha – Zakłady witriolu pana
Prellera – Wodospad Szklarki [Kochelfall]

LIST VIII / 105

Szklarska Poręba – Huty szkła na granicy Śląska i Czech –
Wycieczka w Karkonosze – Wodospad Kamieńczyka [Zackelfall]

LIST IX / 117

Wizyta w karkonoskich Śnieżnych Kotłach oraz u źródła
i Wodospadu Łaby

LIST X / 123

Źródła Łaby i Odry – Opis śląskich górali – Niepewny stan
pogody – Sosnowka [Seydorf] – Nabożeństwo luterańskie –
Wizyta w górach

LIST XI / 139

Śnieżka czy Głowa Olbrzyma – Wschód słońca – Wspaniałe
widoki – Opis Śnieżki, znajdującej się na niej kaplicy
i otaczających ją ziem – Rywalizacja pomiędzy Czechami
i Ślązakami

LIST XII / 157

Kościół luterański w Jeleniej Górze – Malarz pan Reinhardt – Staniszów [Stohnsdorf] – Wzgórza Grodna [Stangenberg] i Witosza [Prudelberg]

LIST XIII / 161

Rafinerie cukru w Jeleniej Górze – Cukier z buraków – Zamek Wleń [Lähnhaus] – Wleń [Lähn] – Św. Jadwiga – Cieplice – Bielenie płótna – Handel płótnem – Śląska gościnność – Kowary [Schmiedeberg]

LIST XIV / 173

Kowary – Wytwórnice płótna, białej tasiemki, bielizny stołowej i płótna Creas – Bukowiec [Buchwald] – Skalnik [Fresensteine]

LIST XV / 183

Kamienna Góra [Landeshut] – Klasztor w Krzeszowie [Grüssau], jego kościół i biblioteka

LIST XVI / 191

Śląski obiad – Kościół luterański w Kamiennej Górze – Sprawy kościelne na Śląsku – Boguszów [Gottesberg] – Manufaktura pończoch – Wałbrzych – Handel płótnem – Kopalnie węgla

LIST XVII / 201

Stary Zdrój [Altwasser] – Książ [Fürstenstein] – Hrabia Hochberg – Mioszów [Friedland] – Adrŕpach [Adersbach] – Wyjątkowe krajobrazy

LIST XVIII / 209

Opis karuzelu i balu maskowego wydanych w Książu z okazji przybycia króla i królowej Prus

LIST XIX / 215

Książ – Świebodzice [Freyburg] – Osobliwości śląskich gór, górskich miast i ich mieszkańców – Doły z wapnem nieopodal Świebodzic – Świdnica [Schweidnitz] – Jej wady jako fortecy – Klasztory – Przywilej wolności od Żydów – Kościoły

LIST XX / 227

Dzierżoniów [Reichenbach] – Jego nowy kościół – Ząbkowice Śląskie – Bardo [Wartha] – Jego klasztor i kościół – Kłodzko [Glatz]

LIST XXI / 231

Lądek [Landeck] – Jego kąpiele i wody mineralne – Piękno okolicy – Rzeka Biała Lądecka [Biele] – Wodospad Wilczki [Wölfelsgründe] – Ruiny miasta Bystrzyca Kłodzka [Habelschword]

LIST XXII / 239

Wycieczka w góry na Szczeliniec [Heuscheuer] – Radków [Wünschelburg] – Zegar ratuszowy

LIST XXIII / 243

Szczeliniec – Mały Karłów [Leyersdorf] – Karłów [Carlsberg] – Widoki ze szczytu Szczelińca – Kościół w Wambierzycach [Almendorf] – Bożków [Eckersdorf] – Hrabia Magné

LIST XXIV / 253

General de Favrat – Kłodzko – Jego twierdza itd. – Bardo – Ząbkowice Śląskie – Srebrna Góra – Jej twierdza itd. – Jordanów Śląski [Jordansmühl] – Sobótka [Zobten] – Ślęza [Zobtenberg] – Wrocław

LIST XXV / 261

Wrocław – Jego mieszkańcy – Religia – Katedra – Pałac biskupi – Kościoły – Biblioteki – Interesujące manuskrypty – Obrazy itd.

LIST XXVI / 271

Wrocław – Kościoły, sale i kolegia jezuickie – Szkoły publiczne – Szczytniki [Scheidnich], siedziba księcia Hohenlohe – Handel we Wrocławiu – Fabryki cukru, tureckiej nici i igieł do szycia – Odlewnia armat

LIST XXVII / 279

Lutynia [Leuthen] – Środa Śląska [Neumarkt] – Legnica [Liegnitz] – Ród Piastów – Akademia Rycerska – Manufaktura sukna – Złotoryja – Jej manufaktury wełny – Capallenberg

LIST XXVIII / 287

Świeradów [Flinsberg] – Jego kąpiele – Unięście [Meffersdorf] – Smrek [Tafelfichte] – Baron Gersdorf – Gryfów – Jego płótna – Lubań [Lauban] – Płótna i sukna z Łużyc [Lusatia] – Zgorzelec [Görlitz] – Żytawa [Zittau] – Morawskie osadnictwo w Ochranowie [Herrnhuth] – Landeskrona – Budziszyn [Bautzen] – Biskupice [Bischofswerda] – Drezno

LIST XXIX / 297

Drezno – Kolekcja grafik Elektora – Pan E. – Lord H. – Miśnia [Meissen] – Manufaktura porcelany – Wermsdorf – Hubertusburg – Lipsk

Część druga / 307**LIST XXX / 309**

Zasięg i granice ziem śląskich – Ludność – Wczesne dzieje – Wprowadzenie chrześcijaństwa – Dynastia Piastów – Mieszko I – Podziały prowincji – Henryk Brodaty – Św. Jadwiga – Najazd hord tatarskich

LIST XXXI / 319

Wprowadzenie przez św. Jadwigę prawa magdeburgskiego – Książę cieszyński Kazimierz ucieka się do pomocy króla Czech Wacława przeciwko księciu wrocławskiemu Henrykowi – Inni książęta idą w jego ślady

LIST XXXII / 323

Zhołdowanie większości książąt śląskich przez Jana Luksemburskiego, króla Czech – Zrzeczenie się roszczeń polskich do Śląska i czeskich do Polski – Początki wojen husyckich – Zbrojny najazd husytów na Śląsk i Kłodzko zakończony ich poddaniem się – Spory po śmierci Zygmunta zażegnane przez Jana Brandenburskiego – Śląsk przypada w udziale królowi Węgier Maciejowi

LIST XXXIV (WŁAŚC. XXXIII) / 331

Nowe porządki zaprowadzone na Śląsku przez króla Macieja – Ustanowienie namiestnika – Książęta zmuszeni do posłuszeństwa, a lud obłożony podatkiem ziemskim

LIST XXXIV / 335

Król Czech Władysław obejmuje po Macieju tron węgierski – Słabość Władysława – Układ pomiędzy księciem legnickim a elektorem Brandenburgii – Śmierć Władysława – Ludwik – Śląsk i Czechy włączone do Austrii – Unieważnienie układu pomiędzy księciem legnickim a elektorem Brandenburgii – Wpływ nauk Lutera na Śląsku – Śmierć Ferdynanda – Maksymilian – Rudolf II – Unieważnienie układu pomiędzy margrabią Ansbachu Jerzym a księciem raciborskim – Jerzy Fryderyk odstępuje Karniów elektorowi Brandenburgii – Maciej

LIST XXXV / 343

Źródła i przyczyny wojny trzydziestoletniej – Śmierć Macieja – Ferdynand II – Ferdynand III – Pokój westfalski – Leopold – Roszczenia domu brandenburskiego

LIST XXXVI / 353

Śmierć Leopolda – Józef I – Karol VI – Sankcja pragmatyczna –
Postępowanie Europy wobec Marii Teresy – Król Prus
Fryderyk II wysuwa pretensje do Śląska i podbija prowincję –
Pokój wrocławski – Ponowny wybuch i wygaszenie konfliktu –
Wojna siedmioletnia – Pokój w Hubertusburgu – Śląsk wcielony
do Prus

LIST XXXVII / 361

Dochody czerpane ze Śląska przez Fryderyka II – Podatek
ziemski – Poglówne – Akcyza

LIST XXXVIII / 369

O dochodach czerpanych ze Śląska – ciąg dalszy – Sprowadzenie
za radą Helwecjusza francuskich poborców akcyzy i ich odprawa
przez obecnego króla – Sprzedaż soli – Podatek od Żydów – Myta
i cła – Administracja publiczna

LIST XXXIX / 375

Szczególne ciężary nałożone na mieszkańców Śląska przez Prusy

LIST XL / 383

Konstytucja polityczna Śląska – Szlachta, obywatele i chłopstwo

LIST XLI / 395

Stosunki religijne na Śląsku – Katolicy – Luteranie – Kalwiniści

LIST XLII / 405

Szkoły i seminaria kształcące młodzież prowincji śląskiej –
System oświaty ustanowiony przez króla Fryderyka II podług
wskazań Felbigera

LIST XLIII / 417

O ŚLĄSKIEJ LITERATURZE I NAUCE

Klöber – Uwagi o jego dziele *Śląsk przed rokiem 1740 i później* –
Pisarze śląscy – Opitz – Wolff – Garve